

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS ĮSTATYMO NR. XI-2023
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 23, 24, 28, 28¹, 29 IR 30 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR SEPTINTOJO SKIRSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS
ĮSTATYMAS**

2021 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos organizavimo, administravimo, reguliavimo, priežiūros ir kontrolės teisinius pagrindus, taip pat reglamentuoja centralizuotos prekybos biokuru ir prekybos gamtinėmis dujomis visuomeninius santykius.

2. Šis įstatymas taikomas prekybai energijos ištekliais ir šilumos energija tiek, kiek to nereglamentuoja Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymas, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymas, kiti įstatymai ir Europos Sąjungos reglamentai, nustatantys specialiuosius reikalavimus prekybai šilumos energija ar energijos ištekliais.“

2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Energijos išteklių birža** – centralizuota prekybos energijos ištekliais sistema, kurioje yra centralizuotai prekiaujama biokuru.

2. **Energijos išteklių biržos dalyvis** – asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka prekiaujantis energijos ištekliais biržoje.

3. **Energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistema** – energijos išteklių biržos prekybos duomenims valdyti skirta sistema.

4. **Energijos išteklių biržos informacinė sistema** – viešas energijos išteklių biržos informacijos portalas, kuriame teikiama informacija yra prieinama visiems suinteresuotiems asmenims ir visuomenei.

5. **Energijos išteklių biržos operatorius** – asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka organizuojantis prekybą energijos ištekliais, administruojantis energijos išteklių biržą ir turintis Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) išduotą energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją.

6. **Energijos išteklių rinka** – asmenų, išgaunančių, gaminančių, paruošiančių, transportuojančių, persiunčiančių, tiekiančių energijos išteklius ir (ar) jais prekiaujančių, santykių visuma.

7. **Energijos išteklių rinkos dalyvis** – energetikos įmonė ar kitas asmuo, perkantis ir (ar) parduodantis energijos išteklius arba siekiantis jų įsigyti ar parduoti.

8. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme, Elektros energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme, Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme, Šilumos ūkio įstatyme ir Europos Sąjungos reglamentuose, nustatančiuose specialiuosius reikalavimus prekybai šilumos energija ar energijos ištekliais.“

3 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

Pripažinti netekusiu galios 3 straipsnio 6 punktą.

4 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 4 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„4 straipsnis. Energijos išteklių rinkos reguliavimo tikslai

1. Energijos išteklių rinka reguliuojama vadovaujantis energetikos politikos strateginiais tikslais ir (ar) pažangos uždaviniais, siekiant valstybės energetinės nepriklausomybės, energijos išteklių rinkos liberalizavimo ir integracijos į Europos Sąjungos valstybių narių regionines energijos ir energijos išteklių rinkas.

2. Energijos išteklių rinka reguliuojama vadovaujantis atskirų energetikos sektorių reguliavimo tikslais, siekiant sudaryti efektyvios, skaidrios ir konkurencingos prekybos energija ir energijos ištekliais, tarp jų – centralizuotos prekybos biokuru ir gamtinėmis dujomis, teisingas sąlygas.“

5 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnio 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) Taryba.“

6 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pripažinti netekusiu galios 6 straipsnio 2 punktą.

7 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 7 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„7 straipsnis. Energetikos ministerijos kompetencija

Energetikos ministerija tvirtina Centralizuotos prekybos biokuru taisykles ir atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas prekybos šilumos energija ar energijos ištekliais srityje.“

8 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„8 straipsnis. Tarybos kompetencija

1. Taryba:

1) išduoda energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją, taip pat sustabdo licencijos galiojimą, panaikina licencijos galiojimo sustabdymą, panaikina licencijos galiojimą, keičia ir tikslina licenciją;

2) rengia ir tvirtina Energijos išteklių rinkos priežiūros taisykles, vadovaudamasi šiame įstatyme ir kituose įstatymuose, reglamentuojančiuose energetikos veiklą, nustatytais reikalavimais;

3) pagal kompetenciją atlieka energijos išteklių rinkos tyrimus, vykdo prekybos energijos išteklių biržoje ir energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos priežiūrą;

4) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina prekybos energijos išteklių rinkoje prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones, taikomas energijos išteklių biržos dalyviams;

5) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu tvirtina Energijos išteklių biržos reglamentą;

6) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina energijos išteklių biržos operatoriaus tvirtinamas jo veiklos ketvirčio ir metines ataskaitas, taip pat energijos išteklių biržos ataskaitos formas, teikia pasiūlymus ir nurodymus dėl ataskaitose nurodytų duomenų patikslinimo ar papildomų duomenų pateikimo;

7) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina jo nustatomus įkainius už energijos išteklių biržos operatoriaus energijos išteklių biržos dalyviams teikiamas paslaugas;

8) vykdo energijos išteklių rinkos priežiūrą ir stebėseną, skelbia energijos išteklių rinkos stebėsenos ataskaitas Energijos išteklių rinkos priežiūros taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais;

9) tiria ir nagrinėja šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų pažeidimus ir taiko pažeidėjams sankcijas ir (ar) poveikio priemones šio įstatymo numatytais atvejais;

10) kiekvieną ketvirtį viešai skelbia apibendrintą informaciją apie kiekvienos savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių šilumos tiekėjų, šilumos aukciono dalyvių ir bendrų šilumos ir elektros energijos gamintojų tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinę kainą (su transportavimo išlaidomis) atskirai pagal biokuro rūšį ir kitus duomenis, nustatytus energetikos ministro patvirtintose Informacijos, susijusios su energetikos veikla, teikimo valstybės, savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir (ar) kitiems asmenims taisyklėse;

11) atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Atlikdama jai priskirtas funkcijas, Taryba pagal kompetenciją bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme nurodyta priežiūros institucija, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba ir Viešųjų pirkimų tarnyba.“

9 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 9 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Energijos išteklių rinkos dalyviai prekiauja energijos ištekliais šiame įstatyme ir šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytuose teisės aktuose nustatyta tvarka.“

2. Pakeisti 9 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šiame įstatyme nustatyti reikalavimai taikomi prekybai biokuru ir gamtinėmis dujomis. Prekyba energijos išteklių rinkoje yra vykdoma prekiaujant biržoje arba tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu.“

10 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 10 straipsnį jį išdėstyti taip:

„10 straipsnis. Energijos išteklių birža ir energijos išteklių biržos operatoriaus veikla

1. Energijos išteklių biržos operatorius šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka administruoja energijos išteklių biržą ir organizuoja centralizuotą prekybą biokuru energijos išteklių biržoje ir Šilumos ūkio įstatyme nustatyta tvarka organizuoja šilumos aukcionus.

2. Energijos išteklių biržos operatorius vykdo nuolatinę prekybos energijos išteklių biržoje priežiūrą ir stebėseną Energijos išteklių biržos reglamente nustatyta tvarka. Atlikdamas jam pavestas funkcijas, energijos išteklių biržos operatorius prižiūri, kad energijos išteklių biržoje nebūtų registruojami apsimestiniai sandoriai. Jeigu energijos išteklių biržos operatorius nustato, kad energijos išteklių biržos dalyvių pateikti prekybos pasiūlymai gali būti laikomi apsimestiniais, ir pateikia Tarybai tai pagrindžiančius įrodymus, tokie sandoriai Tarybos sprendimu nėra įtraukiami į energijos išteklių biržoje nusistovėjusių kainų skaičiavimus tol, kol teisės aktų nustatyta tvarka nebus atliktas energijos išteklių rinkos tyrimas ir priimtas Tarybos sprendimas dėl tokio tyrimo išvadų.

3. Apsimestiniais pasiūlymais, kaip nurodyta šio straipsnio 2 dalyje, laikomi tokie energijos išteklių biržoje pateikti pasiūlymai pirkti ar parduoti energijos išteklius, kai energijos išteklių biržos dalyviai siekia ne įsigyti ar realizuoti energijos išteklius, o prisidengę tokiais pasiūlymais siekia daryti tikslinę įtaką energijos išteklių rinkos kainos pokyčiams (kainos didėjimui ar mažėjimui).

4. Energijos išteklių biržos operatorius ne vėliau kaip iki kiekvienų metų kovo 1 dienos parengia ir, suderinęs su Taryba, Energetikos ministerijai pateikia energijos išteklių biržos ataskaitą. Energijos išteklių biržos ataskaitoje atskirai įvertinamos kiekviena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos rūšių. Energijos išteklių biržos ataskaita teikiama energijos išteklių biržos operatoriaus parengta ir su Taryba suderinta forma.“

11 straipsnis. 11 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 11 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„11 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimas

1. Energijos išteklių biržos operatoriaus veiklą turi teisę vykdyti asmuo, turintis šiame įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis Tarybos išduotą energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją.

2. Asmuo, ketinantis vykdyti energijos išteklių biržos operatoriaus veiklą, pateikia Tarybai jos nustatytos formos prašymą ir dokumentus, įrodančius asmens atitiktį šiame straipsnyje nustatytiems reikalavimams. Licencija išduodama šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka.

3. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama asmeniui, turinčiam pakankamus technologinius, finansinius ir vadybinius pajėgumus, leidžiančius tinkamai vykdyti licencijuojamos veiklos sąlygas. Asmens, norinčio gauti licenciją, technologinių, finansinių ir vadybinių pajėgumų įvertinimo tvarką nustato ir šiuos pajėgumus vertina Taryba, atsižvelgdama į šiuos kriterijus:

1) asmuo privalo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti technines priemones ir programinę įrangą, kurių reikia energijos išteklių biržai organizuoti ir kitai licencijuojamai veiklai vykdyti; reikalavimus energijos išteklių biržos operatoriaus valdomoms techninėms priemonėms ir programinei įrangai nustato Taryba;

2) asmuo privalo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti ryšio priemones, kurių reikia pranešimams iš energijos išteklių biržos dalyvių gauti ir jiems siųsti; reikalavimus energijos išteklių biržos operatoriaus valdomoms ryšio priemonėms nustato Taryba;

3) asmens finansinį pajėgumą, įvertinamą pagal jo dvejų paskutinių ataskaitinių metų finansinių ataskaitų (balanso, pelno (nuostolių), pinigų srautų, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos, aiškinamojo rašto ir audito išvados, jeigu auditas buvo atliktas) duomenis, kai asmuo vykdė ūkinę komercinę veiklą, arba planuojamos veiklos prognozuojamus finansinius duomenis, kai asmuo nevykdė ūkinės komercinės veiklos, kurie vertinami pagal Tarybos nustatytus finansinio pajėgumo rodiklius;

4) asmuo privalo turėti darbuotojų licencijuojamai veiklai vykdyti ir ataskaitoms rengti, atskirai licencijuojamos veiklos apskaitai tvarkyti, energijos išteklių biržos dalyviams informuoti ir konsultuoti, skundams dėl licencijuojamos veiklos sąlygų nagrinėti.

4. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama valstybės tiesiogiai ar netiesiogiai, per kitus asmenis, kontroliuojamam asmeniui, atitinkančiam šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Kontrolė suprantama taip, kaip nurodyta Konkurencijos įstatyme.

5. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama 7 metų laikotarpiui. Energijos išteklių biržos operatorius ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams iki licencijos galiojimo laikotarpio pabaigos teikia Tarybai prašymą pratęsti licencijos galiojimą arba pranešimą apie veiklos nutraukimą šio įstatymo 14 straipsnyje nustatyta tvarka. Kartu su prašymu pratęsti licencijos galiojimą energijos išteklių biržos operatorius pateikia Tarybai dokumentus, įrodančius jo atitiktį šiame straipsnyje nustatytiems reikalavimams. Licencijos galiojimo pratęsimui *mutatis mutandis* taikomi licencijos išdavimo reikalavimai, nustatyti šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse. Licencija kiekvieną kartą gali būti pratęsta ne ilgesniam kaip 7 metų laikotarpiui. Licencijos galiojimo pratęsimų skaičius neribojamas.

6. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijoje nurodoma veiklos teritorija – Lietuvos Respublika. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimo laikotarpiu energijos išteklių biržos operatoriumi suteikiamos išimtinės teisės ir pareigos vykdyti licencijoje nurodytą veiklą.

7. Šio straipsnio 6 dalyje nustatytas reikalavimas neriboja asmenų teisės kurti kitas prekybos įvairiais energijos ištekliais sistemas, organizuoti aukcionus ar prekiauti energijos ištekliais kitais teisės aktuose numatytais būdais.

8. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimą pratęsia, sustabdo, panaikina licencijos galiojimo sustabdymą, panaikina licencijos galiojimą, taip pat keičia ir tikslina licenciją Taryba šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka.

9. Energijos išteklių biržos operatorius ir (ar) jo dalyviai privalo užtikrinti šiame straipsnyje nustatytą reikalavimų tinkamą įgyvendinimą tiek energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimo metu, tiek per visą energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos laikotarpį.“

12 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 12 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Energijos išteklių biržos operatoriaus vadovas turi turėti pakankamą patirtį, kad būtų užtikrintas patikimas ir skaidrus energijos išteklių biržos administravimas ir prekybos energijos išteklių biržoje organizavimas. Energijos išteklių biržos operatoriaus kolegialių organų nariai, vadovas, vadovo pavaduotojai ir struktūrinių padalinių vadovai turi būti nepriekaištingos reputacijos. Asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis neatitinka Finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatytų nepriekaištingos reputacijos kriterijų. Energijos išteklių biržos operatorius teikia Tarybai informaciją apie energijos išteklių biržos operatoriaus kolegialių organų narius, vadovą, vadovo pavaduotojus ir struktūrinių padalinių vadovus, taip pat praneša apie vėlesnius pateiktos informacijos pasikeitimus.“

2. Pakeisti 12 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Asmuo, neatitinkantis šio straipsnio 4 dalyje nustatytų reikalavimų, negali būti skiriamas energijos išteklių biržos operatoriaus kolegialaus organo nariu, vadovu, vadovo pavaduotoju ar struktūrinio padalinio vadovu arba, paaiškėjus naujoms aplinkybėms, šių reikalavimų neatitinkantis asmuo privalo nedelsdamas nusišalinti nuo pareigų per Tarybos nurodytą terminą. Šių reikalavimų nevykdymas ar netinkamas vykdymas laikomas energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamos veiklos pažeidimu ir Tarybos sprendimu energijos išteklių biržos operatoriui gali būti taikoma atsakomybė Energetikos įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

13 straipsnis. 13 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 13 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„13 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus teisės ir pareigos

1. Energijos išteklių biržos operatorius neturi teisės įgalioti kitų asmenų vykdyti licencijoje nurodytą veiklą ir yra tiesiogiai atsakingas už šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytą energijos išteklių biržos administravimo ir organizavimo funkcijų tinkamą atlikimą.

2. Energijos išteklių biržos operatorius:

1) administruoja ir organizuoja energijos išteklių biržą;
2) registruoja energijos išteklių biržos dalyvius ir administruoja jų santykius energijos išteklių biržoje;

3) energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje renka duomenis apie šilumos tiekėjų, šilumos aukciono dalyvių ir bendrų šilumos ir elektros energijos gamintojų tiesiogiai sudaromus dvišalius susitarimus (sandorio šalis, sudarymo datą, biokuro rūšis ir sandorio galiojimo laikotarpį) ir šių susitarimų pagrindu įsigytą biokuro kiekį bei kainą ir teikia šiuos duomenis Tarybai;

4) valdo, palaiko ir administruoja energijos išteklių biržos informacinę sistemą ir energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemą;

5) teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis teikia kompetentingoms institucijoms, įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms informaciją, reikalingą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytoms pareigoms vykdyti;

6) užtikrina vienodas ir nediskriminuojančias sąlygas visiems energijos išteklių biržos dalyviams, vadovaudamasis šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytais reikalavimais;

7) energijos išteklių biržos dalyviams ir kitiems suinteresuotiems asmenims neatlygintinai teikia informaciją apie energijos išteklių biržos veiklą;

8) ne vėliau kaip per 30 dienų nuo kiekvieno metų kalendorinio ketvirčio pabaigos parengia ir teikia Tarybai bei skelbia energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ketvirčio ataskaitą;

9) ne vėliau kaip iki kiekvienų metų kovo 1 dienos parengia ir teikia Tarybai bei skelbia energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos metinę ataskaitą;

10) gavęs Tarybos pasiūlymus ar nurodymus dėl energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ataskaitose nurodytų duomenų patikslinimo ar papildomų duomenų pateikimo, per Tarybos nurodytą terminą pateikia ir energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje paskelbia patikslintas veiklos ataskaitas;

11) Šilumos ūkio įstatyme nustatyta tvarka organizuoja šilumos aukcionus;

12) valdo, palaiko ir administruoja šilumos aukciono duomenų valdymo sistemą ir šilumos aukciono informacinę sistemą;

13) pagal kompetenciją užtikrina, kad būtų laikomasi kitų šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų įpareigojimų ir reikalavimų prekybai energijos ištekliais ir šilumos aukcionams.

3. Energijos išteklių biržos operatorius neturi teisės verstis komercine energetikos veikla, susijusia su energijos išteklių ir (ar) energijos žvalgymu, gavyba, perdirbimu, gamyba, laikymu, perdavimu, skirstymu, tiekimu, prekyba, taip pat kita reguliuojamąja energetikos veikla, nesusijusia su energijos išteklių biržos ir (ar) šilumos aukcionų administravimu ir organizavimu.

4. Energijos išteklių biržos operatorius Tarybos nustatyta tvarka ir sąlygomis atlieka nepriklausomą veiklos sąnaudų auditą ir energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje skelbia duomenis apie energijos išteklių biržos operatoriaus veikloje patiriamas sąnaudas.“

14 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 14 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Kai Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis sustabdomas ar panaikinamas energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimas, Tarybos sprendimu, atsižvelgiant į energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamos veiklos pažeidimo mastą ir pobūdį, energijos išteklių biržos operatorius ar kita energetikos įmonė, atitinkanti šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus, gali būti skiriami laikinai atlikti energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijas, atitinkamai iki energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimo sustabdymo panaikinimo ar naujos energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimo.“

2. Pakeisti 14 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamą veiklą nutraukti numatantis asmuo privalo ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams informuoti apie tai Tarybą. Energijos išteklių biržos operatoriaus prašymu Taryba gali nustatyti ir trumpesnę tokio pranešimo terminą, atsižvelgdama į šio straipsnio 4 dalyje nustatytą reikalavimą.“

15 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„15 straipsnis. Energijos išteklių biržos informacijos valdymas

1. Energijos išteklių biržos operatorius valdo, palaiko ir administruoja energijos išteklių biržos informacinę sistemą ir energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemą.

2. Energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje informacija skelbiama teisės aktų nustatytais atvejais arba energijos išteklių biržos operatoriaus iniciatyva, laikantis teisės aktų nustatytų konfidencialios informacijos apsaugos reikalavimų. Energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje skelbiama informacija tretiesiems asmenims teikiama tik įstatymų nustatytais atvejais.“

16 straipsnis. 16 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 16 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„16 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos finansavimas

1. Energijos išteklių biržos operatoriaus pajamas sudaro energijos išteklių biržos dalyvių ir šilumos aukcionų dalyvių, teikiančių pasiūlymus gaminti ar parduoti šilumos energiją, įmokos už energijos išteklių biržos operatoriaus teikiamas paslaugas. Energijos išteklių biržos operatorius rengia ir, suderinęs su Taryba, tvirtina energijos išteklių biržos operatoriaus teikiamų paslaugų įkainius, taikomus energijos išteklių biržos dalyviams ir šilumos aukcionų dalyviams.

2. Energijos išteklių biržos operatorius turi teisę gauti papildomų pajamų, vykdydamas konsultacinę, finansinę ar kitą teisėtą ūkinę komercinę veiklą, nesusijusią su licencijuojama veikla, taip pat kitų teisėtų pajamų teisės aktų nustatyta tvarka, jeigu tokia veikla neprieštarauja šio įstatymo 13 straipsnio 3 dalyje nustatytiems energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ribojimams ir konfidencialumo įsipareigojimams.

3. Pasibaigus finansiniams metams, energijos išteklių biržos operatorius privalo pateikti Tarybai finansinių ataskaitų rinkinį, kuriame būtų aiškiai atskirtos energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sąnaudos ir pajamos, gautos iš energijos išteklių biržos dalyvių ir šilumos aukcionų dalyvių įmokų už suteiktas paslaugas, ir papildomai gautos pajamos. Įvertinusi energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sąnaudų ir gautų pajamų santykį, Taryba gali pareikalauti peržiūrėti energijos išteklių biržos operatoriaus patvirtintas įmokas už jo teikiamas paslaugas, užtikrinant, kad energijos išteklių biržos dalyvių ir šilumos aukcionų dalyvių mokamos įmokos būtų pagrįstos energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sąnaudomis, atsižvelgiant į protingumo kriterijų atitinkančią pelno normą.“

17 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 17 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Energijos išteklių rinkos dalyviai, ketinantys prekiauti energijos išteklių biržoje, teikia energijos išteklių biržos operatoriumi jo nustatytos formos prašymą ir pasirašo energijos išteklių biržos dalyvio sutartį. Su energijos išteklių biržos dalyviais pasirašomų sutarčių standartines sąlygas rengia ir tvirtina energijos išteklių biržos operatorius, suderinęs su Taryba.“

2. Pakeisti 17 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Energijos išteklių biržos dalyvių sąrašą tvarko, atnaušina ir energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje skelbia energijos išteklių biržos operatorius.“

3. Pakeisti 17 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Energijos išteklių biržos operatorius turi teisę reikalauti prekybos energijos išteklių biržoje prievolių įvykdymo užtikrinimo. Prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės nustatomos energijos išteklių biržos dalyvio sutartyje ir, suderinus su Taryba, nediskriminaciniais pagrindais privalo būti taikomos visiems energijos išteklių biržos dalyviams. Energijos išteklių biržos dalyviams taikomos prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės gali būti diferencijuojamos, taip pat šio įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose gali būti nustatomi specialieji reikalavimai atskiroms energijos išteklių biržos dalyvių grupėms, atsižvelgiant į energijos išteklius, kuriais jie prekiauja energijos išteklių biržoje. Nustatytos prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės turi būti motyvuotos, proporcingos ir pagrįstos.“

18 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šilumos tiekėjai, reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai ir bendri šilumos ir elektros energijos gamintojai, kurie per metus reguliuojamajai energetikos veiklai suvartoja 50 GWh gamtinių dujų ar daugiau, privalo gamtinių dujų biržoje per kalendorinius metus įsigyti ne mažiau kaip 50 procentų reguliuojamai elektros ir (ar) šilumos energijos gamybos veiklai reikalingo gamtinių dujų kiekio. Vertinant šioje dalyje minimų ūkio subjektų metinį gamtinių dujų suvartojimą turi būti įskaičiuojamas ūkio subjekto, įskaitant jo filialus, atstovybes ir (ar) skirtingas gamtinių dujų pristatymo vietas, suvartojamo gamtinių dujų kiekio metinis vidurkis per 2 praėjusius metus.“

19 straipsnis. 24 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 24 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gamtinių dujų biržos operatorius Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklėse ir gamtinių dujų biržos operatoriaus Prekybos gamtinių dujų biržoje reglamente nustatyta tvarka bendradarbiauja su Taryba ir nedelsdamas Tarybai pateikia su galimai apsimestiniais prekybos gamtinėmis dujomis sandoriais susijusią informaciją ir bet kurią kitą aktualią informaciją, kuri būtų reikalinga gamtinių dujų rinkos priežiūrai vykdyti, ypač susijusią su licencijų ir (ar) leidimų turėtojams nustatytų veiklos sąlygų galimais pažeidimais.“

20 straipsnis. Septintojo skirsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios septintąjį skirsnį.

21 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„28 straipsnis. Energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų priežiūra

1. Šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų taikymo ir jų reglamentuojamų energijos išteklių elektros ir šilumos energijai gaminti pirkimų priežiūrą kompleksiskai užtikrina Taryba, Viešųjų pirkimų tarnyba, energijos išteklių biržos, kitų biržų operatoriai ir Konkurencijos taryba pagal jiems šiame įstatyme ir jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytą kompetenciją.

2. Siekiant užtikrinti energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų viešumo, skaidrumo, tiekėjų lygiateisiškumo, pagrįstos konkurencijos principų įgyvendinimą, Viešųjų pirkimų tarnyba Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka ir pagal Pirkimų taisyklėse nustatytus įgaliojimus vykdo Pirkimų taisyklėse nustatytų energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti įsigijimo tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu procedūrinių reikalavimų taikymo priežiūrą. Viešųjų pirkimų tarnyba priima sprendimus savarankiškai ir nešališkai.

3. Siekdama užtikrinti prevencinę energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų priežiūrą, Viešųjų pirkimų tarnyba teikia konsultacijas energetikos įmonėms, įsigyjančioms energijos išteklius elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti, atlieka tyrimus dėl organizuojamų ar įvykdytų energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų.

4. Pirkimų tyrimas atliekamas ir išvada parengiama per 40 darbo dienų. Motyvuotu Viešųjų pirkimų tarnybos sprendimu šis terminas gali būti pratęstas ne daugiau kaip 2 kartus, kiekvieną kartą pratęsiant terminą ne ilgiau kaip 20 darbo dienų. Tyrimas užbaigiamas, kai Viešųjų pirkimų tarnyba surašo motyvuotą, pagrįstą faktais ir teisės aktų nuostatomis išvadą. Tyrimo metu nustačius pažeidimą, ši išvada yra pagrindas Viešųjų pirkimų tarnybai inicijuoti administracinės atsakomybės taikymo procedūrą. Viešųjų pirkimų tarnyba, turėdama pagrindą įtarti, kad buvo pažeistos šio įstatymo ar Pirkimų taisyklių nuostatos, turi teisę sustabdyti vykdomą pirkimą tol, kol atliks tyrimą.

5. Taryba, vykdydama energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų priežiūrą, gali inicijuoti atsakomybės už reguliuojamosios energetikos veiklos pažeidimą taikymo procedūrą. Įvertinusi pažeidimo mastą, Taryba kiekvienu atveju vertina jo atitiktį Energetikos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytam pažeidimui.

6. Taryba, nustačiusi, kad biokuro pirkimo–pardavimo sutartis tarp energijos išteklių rinkos dalyvių yra sudaryta nesilaikant šiame įstatyme ir Pirkimų taisyklėse nustatytos tvarkos, neįtraukia tokių sandorių vertės į vidutinės biokuro rinkos kainos skaičiavimus.

7. Taryba, nustačiusi, kad pirkimą organizavusi įmonė nevykdė šio įstatymo 19¹ straipsnio 1 dalyje nustatyto įpareigojimo įsigyjant biokurą pirmenybę teikti energijos išteklių biržai, nepripažįsta pirkimą vykdžiusio šilumos tiekėjo ar reguliuojamo nepriklausomo šilumos gamintojo

pirkimo sutarties išlaidų biokurui įsigyti pagrįstomis sąnaudomis nustatant šilumos kainą. Pagrįstomis sąnaudomis yra nepripažįstamos tik to pirkimo, kuris buvo vykdytas pažeidžiant šio įstatymo 19¹ straipsnio reikalavimus, sutarties išlaidos biokurui įsigyti.

8. Šiame straipsnyje nustatytų poveikio priemonių taikymas juridiniams asmenims neatleidžia jų vadovų ir (ar) darbuotojų nuo įstatymų nustatytos civilinės, administracinės ir (ar) baudžiamosios atsakomybės, taip pat neužkerta kelio Tarybai svarstyti klausimą dėl jos išduotų licencijų galiojimo sustabdymo ar panaikinimo.“

22 straipsnis. 28¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28¹ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„28¹ straipsnis. Energijos išteklių rinkos dalyvių atsakomybė

1. Energijos išteklių rinkos dalyviams už pažeidimus vykdant reguliuojamąją energetikos veiklą skiriamos piniginės baudos Energetikos įstatyme nustatyta tvarka. Energijos išteklių rinkos dalyvių atsakomybę už sąžiningos konkurencijos pažeidimus ir taikomas sankcijas nustato Konkurencijos įstatymas.

2. Energijos išteklių rinkos dalyviams už draudimo naudotis viešai neatskleista prekybos energijos ištekliais informacija ir užsiimti arba bandyti užsiimti manipuliavimu energijos išteklių rinka, kaip nurodyta šio įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje, pažeidimus Taryba skiria piniginę baudą iki 10 procentų metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais iš veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas, o jeigu energijos išteklių rinkos dalyvis neturėjo pajamų praėjusiais finansiniais metais iš veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas, – iki dvidešimt tūkstančių eurų, arba kreipiasi į teismą skirti laikiną apribojimą vykdyti veiklą energijos išteklių rinkoje. Baudos skyrimo klausimas svarstomas ir sprendimas dėl baudos skyrimo, jos dydžio ir diferencijavimo priimamas ir vykdomas *mutatis mutandis* vadovaujantis Energetikos įstatymo nuostatomis.

3. Energijos išteklių rinkos dalyviai už tuos pačius pažeidimus atsako tik pagal šį įstatymą, Energetikos įstatymą arba Konkurencijos įstatymą, atsižvelgiant į nustatytą Tarybos ar Konkurencijos tarybos kompetenciją.

4. Šilumos tiekėjai, reguliuojamieji nepriklausomi šilumos gamintojai ir bendrieji šilumos ir elektros energijos gamintojai, įsigyjantys energijos išteklius elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti, už vykdytą energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti įsigijimo tvarkos pažeidimus atsako šio įstatymo 28 straipsnyje nustatyta tvarka.

5. Nereguluojamiesiems nepriklausomiems šilumos gamintojams už vykdytą energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti įsigijimo tvarkos pažeidimus Taryba skiria piniginę baudą iki 10 procentų metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais iš veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas. Baudos skyrimo klausimas svarstomas ir sprendimas dėl baudos skyrimo, jos dydžio ir diferencijavimo priimamas ir vykdomas *mutatis mutandis* vadovaujantis Energetikos įstatymo nuostatomis.“

23 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 29 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Taryba išankstine privaloma skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka pagal kompetenciją nagrinėja energijos išteklių biržos dalyvių ir kitų asmenų skundus bei ginčus dėl energijos išteklių biržos administravimo, organizavimo ir kitos licencijuojamos energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos.“

24 straipsnis. 30 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 30 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„30 straipsnis. Įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai

Vyriausybė, Energetikos ministerija ir Taryba pagal kompetenciją parengia ir priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

25 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2022 m. sausio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos energetikos ministras iki 2021 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas